

ΠΑΤΡΙΑΡΧΙΚΟΝ ΕΝ ΜΕΜΒΡΑΝΑΙΣ ΣΙΓΙΛΛΙΟΝ
ΤΗΣ ΕΝ ΡΕΘΥΜΝΩ Ι. ΜΟΝΗΣ ΜΥΡΙΟΚΕΦΑΛΟΥ

Σιγίλλιδες ἐν μεμβρίνῃ γράμμα τοῦ Πατριάρχου Κωνσταντινουπό-
λεως Ἀνθίμου Δ' (τὸ β') περὶ ἀποσπάσεως τοῦ Μοναστηρίου
Μυριοκεφάλων ἀπὸ τῆς Μονῆς Ρουστίκων καὶ ἀνακηρύξεως αὐ-
τοῦ εἰς Σταυροπήγιον.

Διαστάσεις τοῦ ἐγγράφου τὸ μὲν ὕψος μετὰ τῆς οὐρᾶς 0,65, τὸ δὲ πλάτος
0,52μ. Ἡ γενικὴ κατάστασις οὐχὶ καλὴ, μὲ πολλὰς φθορὰς λόγῳ διαβρώ-
σεως τῶν ὕδατων καὶ μάλιστα εἰς τὰς πτυχώσεις διπλώσεως. Τὸ σιγίλλιον
εἰς ἣν κατέστασιν εὐρίσκεται σήμερον διεσώθη ὑπὸ τοῦ Κ. Δρανδάκη,
καθηγητοῦ ἐν τῷ Γυμνασίῳ θηλέων Ρεθυμνης, κατὰ τινα ἐπίσκεψίν του
εἰς τὴν Μονὴν Μυριοκεφάλων. Μετὰ τὰς συνοδικὰς ὑπογραφὰς ἐπιγράμ-
ται διὰ κυανῆς μετὰξῆς ἀποχρωματισμένης βούλλα ἐκ μολύβδου ἔχουσα
διάμετρον 0,07. Ἐπὶ τῆς μίας ὄψεως τῆς βούλλας ὑπάρχει ἐπιγραφή:
«Ἀνθίμος ἑλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας Ρώμης καὶ
Οἰκουμεικὸς Πατριάρχης 1848». Ἐπὶ δὲ τῆς ἄλλης ὄψεως ἡ εἰκὼν τῆς
Θεοτόκου φέρουσα ἐν χερσὶ τὸν Χριστὸν μὲ τὰς μεγαλογραμμάτους συν-
τομογραφίας ΜΗ ΘΥ ΙC XC.

Ἀνθίμος ἑλέφ Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας
Ρώμης καὶ Οἰκουμεικὸς Πατριάρχης.

Οἶδε μὲν πολλαχῶς ἡ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ
χεῖρα βοηθείας ὁρέγειν τοῖς χρεῖαν ἔχουσι, καὶ πολυτρόπως ἀντιλαμ-
βάνεσθαι τῶν προσιερχόντων τῇ Πατριαρχικῇ περιωπῇ καὶ μεγαλειό-
τητι, θεραπείαν τε τῶν σφῶν ἐπιδοσμένων | παθῶν καὶ δεινῶν παν-
τοίων ἀπαλλαγὴν ἐπάγειν. Τοῖς πᾶσι γὰρ τὰ πάντα γίνεσθαι δεῖ τὸν τῆς
κοινῆς προσιασίας τοῦ χριστιανισμοῦ πληρώματος εἰληχότα πρὸς κα-
ταρισμὸν τῶν ἀπάντων κατὰ τὴν ἀποστολικὴν ὑποτύπωσιν, οὐχ' ἦτιον
δὲ | καὶ διὰ τῆς σταυροπηγιακῆς φιλοτιμίας τὰ πολλὰ τῶν ἀπανταχοῦ
θειῶν καὶ ἱερῶν καταγωγίων κρατύνουσα, τὸ ἀνενόχλητον καὶ ἀκίνδυ-
νον καὶ ἀζήμιον αὐτοῖς ἐπιμνηστεύεται, δι' ὧν ἀξίζεται καὶ καλλύνεται
ταῦτα, καὶ θεοῦ ἔλε | οὐντος καὶ βοηθοῦντος εἰς μακρὰν διαμονὴν πε-
ρισώζεται. Ἐπειδὴ τοιγαροῦν ἀνηρέχθη ἤδη τῇ ἡμῶν Μετριότητι προ-
καθημένῃ Συνοδικῶς καὶ ἐδηλώθη ἀπὸ τε Ἀρχιερατικοῦ γράμματος
τοῦ Ἱερωτάτου Μητροπολίτου Κρήτης | ὑπεριτίμου καὶ Ἐξάρχου Εὐ-
ρώπης ἀγαπητοῦ ἡμῖν ἐν Χριστῷ ἀδελφοῦ καὶ συλλειτουργοῦ κτθρ Διο-
νυσίου*, καὶ ἀπὸ κοινῆς ἀναφορᾶς συνυπογεγραμμένης παρὰ τοῦ Ὁσι-
ωτάτου κτθρ Χ(ατζ)ῆ Ματθαίου*, Ἡγουμένου τοῦ ἐκείσε ἡμετέρου Πα-

τριαρχικοῦ | καὶ Σταυροπηγιακοῦ Μοναστηρίου Ρουστίκου ἐπιλεγόμενου, καὶ τῶν ἐν Σφακίους προκρίτων χριστιανῶν Καπιτατανίων, οἳ τὸ ἐν τῇ Νήσῳ ταύτῃ Κρήτῃ κατὰ τὴν ἐπαρχίαν Ρεθύμνης παρὰ τῶ Μελποτάμῳ κείμενον ἱερὸν Μονήδριον τιμῶμενον | ἐπὶ τῶ ἐνδόξῳ γενεθλίῳ τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ ἐπιλεγόμενον Μυριοκέφαλον, ὅπερ ὁ εἰρημένος χ(ατζ)ῆ Ματθαῖος ἠγουμενεύων τοῦ ῥηθέντος ἱεροῦ Μοναστηρίου τοῦ Ρουστίκου ἀνφοκόδωσεν καὶ ἀνήγειρε ἄ μετὰ πολλῶν κόπων καὶ διὰ τῆς συν | δρομῆς τῶν εἰρημένων ἐν Σφακίους χριστιανῶν Καπιτατανίων, αὐτὸ φαιμέν, τὸ ἱερὸν Μοναστήριον διατελοῦν καὶ ὑποκείμενον εἰς δεῦρο ὑπὸ τὴν προστασίαν τῆς ῥηθείσης ἱερᾶς Μονῆς τοῦ Ρουστίκου^ε, καὶ ὑπὸ τῶν ἀποστελλομένων ἐξ αὐτοῦ πατέ | ρων διοικούμενον, οὐ μόνον οὐδεμιᾶς ἔτυχε τῆς ἀξήσεως καὶ προόδου, ἀλλὰ τοῦναντίον ὠφθη ὀπισθοβατοῦν καὶ ὀκλάζον καὶ εἰς ἀθλίαν καὶ ἐλεινήν κατάστασιν ἐκβιαζόμενον, ἕνεκα τῆς κακῆς οἰκονομίας καὶ τῶν πολλῶν καταχρήσεων | τῶν ἐκ τοῦ Ρουστίκου διοριζομένων ἠγουμένων, οἵτινες οὐχ ὡς ἀληθεῖς ποιμένες, ἀλλὰ μισθωτῶν δίκην ἀμελῶς διακείμενοι καὶ πάσης μοναστηριακῆς εὐταξίας καταφρονοῦντες, καταχρώμενοι τε ἰδιοτελῶς τῶν προσόδων αὐτοῦ, καὶ παντὸς ἔποστα | τικοῦ τῆς ὑπάρξεως αὐτοῦ κατὰ μικρὸν ἀπογυμνοῦντες κατέστησαν ἀντικείμενον λύτης οὐ μικρᾶς καὶ ὀδύνης τῶ τε εἰρημένῳ χ(ατζ)ῆ Ματθαίῳ καὶ τοῖς εἰρημένοις χριστιανοῖς, τοῖς [.] τοῦ γενομένου, οἳ δι' αἰτίαν | καὶ ἀφορμὴν τῆς τοιαύτης παραλύσεως τοῦ μονηδρίου τούτου προβάλλοντες τὴν σχέσιν καὶ ὑπαλληλίαν αὐτοῦ πρὸς τὸ ῥηθὲν τοῦ Ρουστίκου ἱερὸν Μοναστήριον, καὶ οἳ ἦν μὴ ταύτης ἀπαλλαγὴν καὶ ἀποσπαθὲν, ὅπως [.] | καὶ αἱ ἐπιφερόμεναι αὐτῷ καταχρήσεις, ἀναδειχθῆ ἴδιον Μοναστήριον ἐλεύθερον, καὶ αὐτόνομον, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ τῶν σταυροπηγίων, οἴχεται, πάντως, καὶ εἰς παντελῆ ἐρήμωσιν καταστήσει. Ταῦτα τοίνυν προβαλλόμενοι οἳ τὴν εὐρ | ρυθμίαν καὶ διάσωσιν τοῦ μονηδρίου ἐπιποθοῦντες εἰρημένοι κτήτορες αὐτοῦ ἐξητήσαντο θερμῶς καὶ ἐπιμόνως τὴν Ἁγίαν τοῦ Χριστοῦ Ἐκκλησίαν ἀντιλαβέσθαι αὐτοῦ κινδυνεύοντος, καὶ χεῖρα αὐτῷ στοργικὴν ὀρέξασθαι, καὶ τῆς | μὲν ὀλεθρίου τέως ἀπὸ τῶν πραγμάτων ἀποδειχθείσης, καὶ καταχρεωτικῆς μονοῦ ὑποταγῆς αὐτοῦ πρὸς τὸ τοῦ Ρουστίκου Ἱερὸν Μοναστήριον ἀποσπᾶσαι καὶ ἀπολυρῶσαι, καὶ τὰς πρόσθεν ἐπιγενομένας ἀποκλεῖσαι κακώσεις, διὰ δὲ | τῆς σταυροπηγιακῆς ἀξίας ἀνασπάσαι αὐτῷ τῆς παντελοῦς ἐξοντώσεως ἀναδεικνύμενον ἴδιον αὐτοδέστοτον Μοναστήριον τῇ παροχῇ τῶν σταυροπηγιακῶν προνομίων, κατοχυρωθῆναι δὲ ταῦτα δι' ἐκδόσεως ἡμετέρου Πατριαρχικοῦ καὶ | Συνοδικοῦ Σιγιλλιώδους ἐν Μεμβράναις Γράμματος. Ἐνθεν τοι σκεψάμενοι ἐκκλησιαστικῶς καὶ τὴν προ-

βαχθεῖσαν αἴτησιν κατιδόντες οὐ μόνον τὸ εὐλογον καὶ δίκαιον φέρουσαν, ἀτε κητορικοῖς δικαίωμασι συνιστωμένην, | ἀλλὰ καὶ τὴν ἀξιόχρεων πρόνοιαν τῆς Ἐκκλησίας ἀναγκαίως ὑπαγορεύουσαν ἐν προῦπιτῳ τῷ κινδύνῳ τοῦ ἱεροῦ αὐτοῦ Καταγωγίου, καὶ πρὸς τοῦτοις κατιδόντες οὐδὲμία ἐκ τῆς ἀποσπάσεως προσγίγνεται ζημία τῷ τοῦ Ρουστίκου | Μοναστηρίῳ, εἶγε πρὸς ἰδίαν τῶν καταχωρῶμένων ὠφέλειαν ἢ πρὸς ἐκεῖνο ὑποταγῇ συνετέλει, καὶ τῷ ὀνόματι μόνον ρουστίκειον, τῷ πράγματι δὲ καὶ ἐκλειψόμενον παντελῶς προϊόντος τοῦ χρόνου, ὡς ἀποδέδεικται, διὰ ταῦτα ἔγνωμεν | Συνοδικῇ διαγνώσει ἀποδέξασθαι τὰς προσερχθεῖσας παρακλήσεις, καὶ τὴν ἀρχιερατικὴν ἀξίωσιν καὶ μεσιτείαν, περιβαλέσθαι δηλαδὴ ἐν τοῖς ἐκκλησιαστικοῖς κόλλοις τὸ δεινοπαθοῦν Ἱερόν Μονήδριον, καὶ τῆς σταυροπηγιακῆς ἐλευθερίας | αὐτὸ ἀξιῶσαι, ἐπιθῶννμένους τὸν ζῆλον, καὶ τὴν θεάρεστον ὑπὲρ αὐτοῦ προσπάθειαν τῶν εἰρημένων συνδρομητιῶν αὐτοῦ, καὶ οὕτω τὴν ποθεινὴν βελίωσιν, καὶ αὔξησιν σὺν Θεῷ ἐκπληρῶσαι. Καὶ δὴ γράφοιτες ἀποφαινόμε | θα Συνοδικῶς μετὰ τῶν περὶ ἡμᾶς ἱερωτῆτων Ἀρχιερέων καὶ ὑπερίμων, τῶν ἐν ἀγίῳ Πνεύματι ἀγαπητῶν ἡμῶν ἀδελφῶν καὶ Συλλειτουργῶν, ἵνα τὸ διαληφθὲν κατὰ τὴν [ῆσον] Κορήτην ἐν τῇ Ἐπισκοπῇ Ρεθύμνης παρὰ τῷ | Μυλοποτάμῳ κείμενον Ἱερόν Μονήδριον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, καὶ ἐπιλεγόμενον Μυριοκέφαλον, ὑπόρχη ἀπὸ τοῦ νῦν καὶ διὰ παντὸς ἀπηλλοτριωμένον, καὶ ἀπεσπασμένον τέλεον ἀπὸ τοῦ ἐκεῖσε Ἱεροῦ Μοναστηρίου τοῦ Ρου | στίκου [ἐλεύθερον] πάσης πρὸς ἐκεῖνο [.] ὑποταγῆς τε καὶ ὑπαλληλίας, ὑπόρχη δὲ καὶ γνωρίζηται καὶ παρὰ πάντων γινώσκηται μετὰ πάντων τῶν ἰδίων αὐτοῦ κτημάτων τε καὶ πραγμάτων, καὶ τῶν εἰσέπειτα ἐλέῳ Θεοῦ | [προσκησομένων] ἴδιον καὶ αὐτόνομον ἡμέτερον Πατριαρχικὸν καὶ σταυροπηγιακὸν Μοναστήριον, ἐλεύθερον παντὸς [.] καὶ ἀνεπηρέαστον παρ[α]μένον |] προσώπου ἱερωμένου ἢ λαϊκοῦ καὶ μηδενὶ ἄλλῳ ὑποκείμενον εἰ μὴ μόνῳ τῷ καθ' ἡμᾶς ἀγιωτάτῳ Πατριαρχικῷ καὶ [Οἰκουμην]ικῷ Θρόνῳ καὶ πρὸς αὐτὸν | ἔχη τὴν σχέσιν καὶ ἀναφοράν, ὅπ' αὐτοῦ μόνον κρινόμενον καὶ ἀνακρινόμενον, ὥσπερ καὶ τὰ λοιπὰ ἀπανταχοῦ κείμενα σταυροπήγια, μνημονευομένου ἐν αὐτῷ ἀεννάως τοῦ κανονικοῦ Πατριαρχικοῦ ὀνόματος, ὡς νε | νόμισται, ἀποστέλλη δὲ κατ' ἔτος πρὸς τὸ Κοινὸν τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλης Ἐκκλησίας τὸ ἤδη Συνοδικῶς προσδιορισθὲν ἐτήσιον γρόσια ἑκατὸν πενήκοντα ἀριθ. : 150 εἰς σημεῖον ὑποταγῆς καὶ γνώρισμα τῆς Σταυρο | πηγιακῆς αὐτοῦ Κλήσεως, καὶ μήτε οἱ κατὰ τόπον ἐκεῖσε Ἀρχιερεῖς, μήτε οἱ τοῦ Ρουστίκου ἢ ἄλλης τινὸς Μονῆς Πατέρες, μήτε ἄλλος τις τῶν ἀπάντων ἔχη ἐπ' ἀδείας ἐπεμβῆναι αὐτῷ, καὶ εἰς δου-

λείαν ὑπαγαγεῖν, ἢ τῶν κτη | μάτων αὐτοῦ καὶ πραγμάτων καὶ ἀφιερω-
μάτων ἀντιποιηθῆναι, ἢ ὅλως ἀναμιχθῆναι τῇ διοικήσει καὶ διεξαγω-
γῇ αὐτοῦ. Καὶ ἤδη μὲν ὑπάρχη καὶ διατελῆ ἡγούμενος αὐτοῦ ὁ κοινῇ
γνώμη καὶ ἐγκρίσει τοῦ τε ἱερωτάτου Μη | τροπολίτου Κρήτης κῆρ
Διονυσίου, καὶ τοῦ δαιωτάτου ἡγούμενον Χ(ατζ)ῆ Ματθαίου (οῦ καὶ
ἀνάστημα ὑπάρχει, ὡς ἐγνωμεν) ἐκλεγείς ὀσιώτατος ἐν Ἱερομονάχοις
κῆρ Εὐλόγιος, ὡς ἄξιος καὶ ἀρμόδιος, καὶ διὰ τοῦ ἐνότιος αὐτῶ ζή-
λου καὶ | τῆς φρονήσεως ἱκανὸς διακωλύσαι [.] καὶ ἐπι
τὰ χεῖρω φέρειν καὶ τὴν πρόοδον καὶ βελτίωσιν κατορθῶσαι. ἐφεξῆς
δὲ χρεῖας Ἱγουμενον προκυψάσης, οἱ ἑνασκούμενοι ἐν αὐτῶ πατέρες
κατὰ τὰς τάξεις τῶν σταυροπηγια | κῶν Μοναστηρίων ἔχουσι ἐκλέγειν
ἐλευθέρως ὡς ἡγούμενον αὐτῶν τὸν κοινῶς ἐγκριθησόμενον ἄξιον, καὶ
τοῦτον [.] τῇ καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃ Ἐκκλησίᾳ
ἐπὶ τῶ ἀναδεικνύεσθαι καὶ ἀποκαθίστασθαι Ἱγούμενον δι' ἐγγράφου |
Πατριαρχικῆς ἐπινεύσεως καὶ ἀναγνωρίσεως. Ἐν χρεῖα δὲ χειροτονίας
γενόμενοι οἱ ἑνασκούμενοι πατέρες ἔχουσι πρόσφορον ὃν ἂν βούλωνται
τῶν ἐν τῇ νήσῳ Κρήτῃ Ἀρχιερέων ἐπὶ τῶ ἐπιτελεῖν τὰς χειροτονίας
αὐτῶν μετὰ τῆς ὀφειλο | μένης κανονικῆς παρατηρήσεως. Ταῦτα ἀπε-
φάνθη καὶ κεκύρωται συνοδικῶς. Ὡς δ' ἂν καὶ ὁποῖος τῶν [. . . .]
γνώμης σκαιότητι καὶ ἀνευλαβείᾳ καὶ κακοβουλίᾳ κεινημένος τολμήσῃ
ποτὲ κρυφίως ἢ φανερῶς, | ἀμέσως ἢ ἐμμέσως [.] τὴν [. . .
.] καὶ ἐλευθερίαν τοῦ Ἱεροῦ τούτου Μονηδρίου, καὶ εἰς
δουλείαν αὐτὸ ἐπαναγαγεῖν, καὶ ταῖς προτέροις ἢ ἄλλαις καθυποτάξαι
καταχρήσειν, ἢ τοὺς ἐν αὐτῶ ἀσκούμενους πατέ | ρας ἐνοχλῆσαι καὶ
ἐπηρεάσαι καθ' οἴονδῆποτε τρόπον προσαχθεῖς, καὶ τῶν κτημάτων καὶ
ἀφιερωμάτων αὐτοῦ ἀποξένωσιν διανοηθεῖν καὶ ὅλως βουληθῆν ἀνα-
τρέψαι μέχρι κεραίας τὰ ἐν τῶ παρόντι Συνοδικῶς ἐπι | [κεκυρωμένα]
ὁ τοιοῦτος ὀποιος ἂν ἢ τάξεως καὶ βαθμοῦ, ἀφωρισμένος ὑπάρχη πα-
ρὰ τῆς Ἀγίας καὶ Ὁμοουσίου καὶ Ζωοποιοῦ καὶ ἀδιδαιρέτου Μακα-
ρίας Τριάδος τοῦ ἐνὸς τῇ φύσει ὄντος Θεοῦ, κατηραμένος καὶ ἀσυγχώ-
ρητος | καὶ μετὰ θάνατον ἄλυτος καὶ τυμπανιαῖος καὶ πάσαις ταῖ πα-
τριακαῖς καὶ Συνοδικαῖς ἀραῖς ὑπεύθυνος, καὶ ἐνοχος τοῦ πυρὸς τῆς
γεέννης, καὶ τῶ αἰωνίῳ ἀναθέματι ὑπόδικος. Ὅθεν εἰς ἐνδειξιν καὶ
διηνεκῆ τὴν ἀσφάλειαν | ἐγένετο καὶ τὸ παρὸν [Πατριαρχικὸν] καὶ Συ-
νοδικὸν Σιγιλλιῶδες ἐν μεμβράναις Γράμμα, καταστρωθὲν ἐν τῶ Ἱερῶ
Κώδικι τῆς καθ' ἡμᾶς τοῦ Χριστοῦ Μεγάλῃς Ἐκκλησίᾳ καὶ ἐδόθη
τῶ διαληφθέντι Ἱερῶ Μονηδρίῳ | τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου, Μυριο-
κεφάλῳ [.] καὶ κειμένῳ ἐν τῇ Νήσῳ Κρήτῃ κατὰ τὴν
Ἐπισκοπὴν Ρεθύμνης παρὰ τῶ Μελοποτάμῳ.

Ἐν εἵτει ,αωνβ' κατὰ μῆνα Ἰανουάριον ἐπινεμῆσεως Ι

† Ἄνθιμος ἑλέω Θεοῦ Ἀρχιεπίσκοπος Κωνσταντινουπόλεως Νέας
Ρώμης καὶ Οἰκουμενικὸς Πατριάρχης

Ἔπονται ἔνδεκα ὑπογραφαὶ Συνοδικῶν Μητροπολιτῶν δυσανά-
γνωστοί, μετὰξὺ τῶν ὁποίων διακρίνονται :

† ὁ Καισαρείας Παῖσιος	† ὁ Δέκων Νεόφυτος
† ὁ . . . Διδυμοτείου Μελέτιος	† ὁ Δράμας Μελέτιος
† ὁ Βιδυνίου Παῖσιος (;)	† ὁ Δρύστρας Διονύσιος
† ὁ Γρηγόριος	

Σ Η Μ Ε Ι Ω Σ Ε Ι Σ

¹⁾ Ὁ Ἄνθιμος Δ' ἐπατριάρχευσε τὸ δεύτερον ἀπὸ τοῦ 1848 μέχρι τοῦ 1852 (Μ. Γεδεών, Π. Π, σελ. 698). Τὴν ἀρχὴν τῆς δευτέρας Πατριαρχείας οὗτοῦ δεικνύει ἡ βοῦλλα μετὰ τὴν χρονολογίαν 1848. Τὸ δὲ σιγίλλιδες γράμμα χρονολογεῖται τὸ 1852 κατὰ μῆνα Ἰανουάριον, τῆς Πατριαρχείας τοῦ Ἄνθιμου παραταθείσης μέχρι 30ης Ὀκτωβρίου 1852.

²⁾ Ὁ Κρήτης Διονύσιος, ὁ λεγόμενος Βυζάντιος, ἀνῆλθεν εἰς τὸν θρόνον τὸν Δεκέμβριον 1850 ἤτοι μητροπολίτης μέχρι τοῦ Νοεμβρίου 1856 (βλ. Τω. μαδάκη σελ. 131, Σάρδων Γερμανοῦ σελ. 11).

³⁾ Περί Χατζῆ Ματθαίου καὶ Μονῆς Ρουστίκου προχείρωσ βλ. «Χριστιανικὴ Κρήτη» Β', σελ. 340 - 341, ἐνθα ὁ Χατζῆ Ματθαῖος φέρεται μετὰ τὸ ἐπώνυμον Κιρμιζάκης.

⁴⁾ Ἡ ἀρχικὴ ἰδρυσις τῆς Μονῆς Μυριοκεφάλων ἀποδίδεται εἰς τὸν πολὺν Ἰωάννην Κυργιάννην τὸν λεγόμενον Ἐρημίτην καὶ Ξέον (διὰ τοὺς ταυτίζοντας τούτους κατὰ τὸν 11ον αἰῶνα) Περί τούτων προχείρωσ καὶ γενικῶς (βλ. α) Ἄνθιμου Λ ε λ ε δ ά κ η, Ἐπισκόπου Κισάμου καὶ Σελίνου, Ἀκολουθία ἀσματικὴ τοῦ Ὁσίου καὶ Θεοφόρου πατρὸς ἡμῶν κύρ Ἰωάννου τοῦ ἐν Κρήτῃ λάμπαντος μετὰ βίου καὶ τῆς πολιτείας αὐτοῦ, 1922. β) Τ ω μ α δ ά κ η, Ὁ Ἅγιος Ἰωάννης ὁ Ξένος καὶ ἡ διαθήκη αὐτοῦ, «Κρητικὰ Χρονικὰ» Β', σελ. 47 - 72.

⁵⁾ Περί τῆς ὑποταγῆς καὶ ἐξαρτήσεως τῆς Μονῆς τοῦ Μυριοκεφάλου ἐκ τῆς Μονῆς τῶν Ρουστίκων δὲν γνωρίζομεν. Ἡ Μονὴ αὕτη ἀπὸ τοῦ 1900 ἔπαυσεν ὑφισταμένη διαλυθεῖσα συμφώνως τῷ ὑπ' ἀριθ. 276 Νόμῳ. Ἐκτοτε καὶ μέχρι σήμερον διατηρεῖται ὡς προσκύνημα μετὰ συρροὴν πολλῶν προσκυνητῶν (ταξιμάτων), διευθυνομένη ὑπὸ τῆς Ἐπισκοπῆς Ρεθύμνης.

† Ο ΛΑΜΠΗΣ ΚΑΙ ΣΦΑΚΙΩΝ
ΕΥΜΕΝΙΟΣ ΦΑΝΟΥΡΑΚΗΣ